

Dosarul nr. 2rh-60/21

Prima instanță: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Bulgac)

Instanța de recurs: Curtea Supremă de Justiție (jud. D. Visternicean, A. Cobăneanu,
S. Moldovan)

ÎNCHEIERE

23 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând cererea de revizuire depusă de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova, reprezentată de către avocatul Vitalie Nagacevschi,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova în interesele lui Oleg Cojocari și ale Liudmilei Cojocari împotriva Băncii Naționale a Moldovei cu privire la achitarea compensației și obligarea restituirii creațiilor,

împotriva deciziei din 27 iunie 2007 a Curții Supreme de Justiție, prin care a fost admis recursul declarat de către Banca Națională a Moldovei, a fost casată hotărârea din 01 martie 2007 a Curții de Apel Chișinău în partea încasării compensației bănești pentru repararea prejudiciului cauzat prin violarea dreptului de autor și a fost emisă în această parte o nouă hotărâre, iar în rest hotărârea a fost menținută,

constată:

La 26 decembrie 2006 Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova a depus în interesele lui Oleg Cojocari și ale Liudmilei Cojocari cerere de chemare în judecată împotriva Băncii Naționale a Moldovei cu privire la achitarea compensației și obligarea restituirii creațiilor.

În motivarea acțiunii a indicat că, Banca Națională a Moldovei, reproducând desenele autorilor Oleg Cojocari și Liudmila Cojocari - 15 ani de la înființarea Băncii Naționale a Moldovei, 200 ani de la nașterea scriitorului Alexandru Donici” Dropie (Otis Orda) și 15 ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova pe reversul monedelor jubiliare puse în circulație ca mijloc de plată în scop numismatic, urma prealabil să obțină acordul acestora și să le achite remunerația corespunzătoare.

A menționat că, pârâtul nu și-a onorat obligațiile legale și, în lipsa consimțământului autorilor, a dat publicității operele menționate fără a le achita remunerația de autor.

A susținut că, dreptul de autor al lui Oleg Cojocari și al Liudmilei Cojocari asupra desenelor este confirmat prin certificatul de înregistrare a obiectelor ocrotite de dreptul de autor și drepturile conexe, eliberat de către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

A afirmat că, Oleg Cojocari și Liudmila Cojocari sunt membri ai Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” și conform Statutului, Asociația este în drept să ceară repararea pecuniară a prejudiciului material și moral cauzat acestora prin utilizarea operelor sale.

A solicitat încasarea de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Oleg Cojocari și al Liudmilei Cojocari a compensației în sumă de 200000 de lei și obligarea pârâtului de a le restitui creațiile care au fost folosite la confecționarea monedelor: desene de autor în tehnica creion, în original – 14 buc. și machete grafice a monedelor – 4 buc.

Prin hotărârea din 01 martie 2007 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, au fost încasate de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Oleg Cojocari și al Liudmilei Cojocari compensația bănească în sumă de 100000 de lei și în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 270 de lei și a fost obligată Banca Națională a Moldovei să restituie lui Oleg Cojocari și Liudmilei Cojocari desenele de autor în tehnica creion, în original (14 bucăți) și machetele grafice a monedelor (4 bucăți).

La 30 martie 2007 Banca Națională a Moldovei a declarat recurs împotriva hotărârii primei instanțe, cerând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

Prin decizia din 27 iunie 2007 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de către Banca Națională a Moldovei, a fost casată hotărârea primei instanțe în partea încasării de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Oleg Cojocari și al Liudmilei Cojocari a compensației bănești pentru repararea prejudiciului cauzat prin violarea dreptului de autor și a fost emisă în această parte o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă pretenția menționată ca fiind neîntemeiată, iar în rest a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 30 aprilie 2021 Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova, reprezentată de către avocatul Vitalie Nagacevschi, a depus cerere de revizuire împotriva deciziei instanței de recurs, solicitând admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de recurs, rejudecarea și respingerea recursului și menținerea hotărârii primei instanțe, cu încasarea fie de la Banca Națională a Moldovei, fie din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Oleg Cojocari și al Liudmilei Cojocari a dobânzii de întârziere în sumă de 247780,45 de lei și încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5000 de lei.

În motivarea cererii de revizuire a invocat drept temei al declarării revizurii prevederile art. 449 lit. h) CPC.

A menționat că, la 19 septembrie 2007 s-a adresat cu o cerere la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, denunțând violarea drepturilor garantate de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

A susținut că, prin hotărârea din 08 decembrie 2020 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că, prin decizia din 27 iunie 2007 a Curții Supreme de Justiție au fost violate drepturile garantate de art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

A afirmat că, referindu-se la pretențiile materiale înaintate de către Asociație, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că, le respinge pe motiv că, nu dispune de elemente suficiente pentru a se pronunța asupra acestora, totodată, subliniind că, dreptul moldovenesc prevede explicit că, o hotărâre a Curții Europene, prin care se constată o încălcare a drepturilor garantate de Convenție, constituie temei pentru redeschiderea procedurilor la nivel național. În concluzie, Curtea a sugerat asociației ca aceasta să utilizeze respectiva oportunitate.

A considerat că, având în vedere cele enunțate, în speță se impune revizuirea deciziei din 27 iunie 2007 a Curții Supreme de Justiție, cu casarea acesteia, rejudecare și respingerea recursului și menținerea hotărârii primei instanțe.

Totodată, a considerat că, pornind de la cele reținute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârea sa, se impune încasarea în beneficiul lui Oleg Cojocari și al Liudmillei Cojocari a prejudiciului material cauzat.

A relevat că, prejudiciul material a fost cauzat în rezultatul imposibilității dispunerii de suma de 100000 de lei, sumă adjudecată prin hotărârea primei instanțe ca și compensație pentru violarea dreptului de autor.

A afirmat că, având în vedere jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, prejudiciul material l-a calculat în baza art. 942 din Codul civil (în redacția veche art. 619), a calculat dobânda de întârziere legală la suma de 100000 de lei, începând cu 01 martie 2007, data când a fost eliberat titlul executoriu.

În conformitate cu art. 450 lit. f) Cod de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în termen de 6 luni de la pronunțarea hotărârii sau deciziei Curții Europene a Drepturilor Omului – în cazul prevăzut la art.449 lit. h).

Deci, din coroborarea dispozițiilor art. 449 lit. h) și ale art. 450 lit. f) Cod de procedură civilă rezultă că, cererea de revizuire se depune în termen de 6 luni de la pronunțarea hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului, prin care s-a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale.

Pornind de la aceste cerințe, se constată că, hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza ASDAC versus Republica Moldova, prin care a fost constatată încălcarea art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție, a fost pronunțată la 08 decembrie 2020, iar cererea de revizuire a fost depusă la 30 aprilie 2021.

Reieșind din cele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, la depunerea cererii de revizuire în temeiul art. 449 lit. h) Cod de procedură civilă, Asociația „Drepturi

de Autor și Conexa” din Republica Moldova, reprezentată de către avocatul Vitalie Nagacevski, a respectat prevederile art. 450 lit. f) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 452 alin. (1¹) Codul de procedură civilă, dacă examinarea cererii de revizuire este de competența Curții Supreme de Justiție sau a instanței de apel, ședințele se desfășoară fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră cererea de revizuire întemeiată și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de recurs și reținerea cauzei în instanța de recurs pentru rejudecarea recursului din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, după ce examinează cererea de revizuire, instanța emite unul din următoarele acte de dispoziție: încheierea de admitere a cererii de revizuire și de casare a hotărârilor sau deciziei supuse revizuirii.

În conformitate cu art. 451 alin. (1) CPC, cererea de revizuire se depune în scris de persoanele menționate la art. 447, indicându-se în mod obligatoriu temeiurile consemnate la art. 449 și anexându-se probele ce le confirmă.

Revizuirea este o cale de atac extraordinară pusă de lege la dispoziția persoanelor interesate. Aceasta nu presupune rejudecarea cauzei în mod implicit, ci doar ca efect al admiterii cererii de revizuire, ceea ce prezumă existența temeiurilor în acest sens. De altfel, poate avea loc o ingerință asupra securității raportului juridic.

Totodată, revizuirea este o cale de atac de retractare și nu de reformare, prin intermediul căreia se poate obține anularea unei hotărâri judecătorești irevocabile și reînnoirea judecării în cazurile expres determinate de lege, iar retractarea neîntemeiată a hotărârii contestate poate duce la încălcarea principiului stabilității raporturilor juridice, care înseamnă că soluția definitivă a oricărui litigiu nu trebuie rediscutată fără motive legale. De aceea, legea admite revizuirea numai în cazuri strict determinate.

Din materialele dosarului rezultă că, la 30 aprilie 2021 Asociația „Drepturi de Autor și Conexa” din Republica Moldova, reprezentată de către avocatul Vitalie Nagacevski, a depus cerere de revizuire în baza art. 449 lit. h) CPC, anexând în acest sens hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 08 decembrie 2020 în cauza ASDAC versus Republica Moldova (cererea nr. 47384/07), prin care Curtea a constatat încălcarea art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În conformitate cu art. 449 lit. h) CPC, revizuirea se declară în cazul în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, printr-o hotărâre, fie Guvernul Republicii Moldova a recunoscut, printr-o declarație, o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale care poate fi remediată, cel puțin parțial, prin anularea hotărârii pronunțate de o instanță de judecată națională.

Prin aceste prevederi legiuitorul a instituit un mecanism pentru executarea hotărârilor pronunțate de instanța internațională, al căror caracter obligatoriu a fost recunoscut de către statul Republica Moldova.

Atunci când este investită cu examinarea unei cereri de revizuire, Curtea Supremă de Justiție trebuie să se limiteze la verificarea existenței condițiilor expres

prevăzute de lege și să verifice în lumina legislației naționale și a concluziilor Curții Europene a Drepturilor Omului îndeplinirea condițiilor pentru aprobarea redeschiderii procesului.

Din norma citată este evident că, cerința legală – existența unei constatări a Curții Europene a Drepturilor Omului privind încălcarea unei drept sau a unei libertăți fundamentale a omului în cauza, a cărei act judecătoresc se solicită a fi revizuit, constituie drept temei de admitere a cererii de revizuire. Statuarea Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la încălcarea unui drept sau a unei libertăți fundamentale a omului nu poate fi negată de instanța competentă să se pronunțe asupra revizuirii. Hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului sunt obligatorii pentru toate statele membre ale Consiliului Europei.

Actele cauzei denotă faptul că, la 26 decembrie 2006 Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova a depus în interesele lui Oleg Cojocari și ale Liudmillei Cojocari cerere de chemare în judecată împotriva Băncii Naționale a Moldovei cu privire la achitarea compensației și obligarea restituirii creațiilor.

Prin hotărârea din 01 martie 2007 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, au fost încasate de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Oleg Cojocari și al Liudmillei Cojocari compensația bănească în sumă de 100000 de lei și în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 270 de lei și a fost obligată Banca Națională a Moldovei să restituie lui Oleg Cojocari și Liudmillei Cojocari desenele de autor în tehnica creion, în original (14 bucăți) și machetele grafice a monedelor (4 bucăți).

Ulterior, prin decizia din 27 iunie 2007 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de către Banca Națională a Moldovei, a fost casată hotărârea primei instanțe în partea încasării de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Oleg Cojocari și al Liudmillei Cojocari a compensației bănești pentru repararea prejudiciului cauzat prin violarea dreptului de autor și a fost emisă în această parte o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă pretenția menționată ca fiind neîntemeiată, iar în rest a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 08 decembrie 2020 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat hotărârea în cauza ASDAC versus Republica Moldova (cererea nr. 47384/07), prin care a notat că, în circumstanțele prezentei cereri, a existat, fără îndoială, o ingerință în dreptul de proprietate al asociației reclamante, deși nu existase un act formal de deposedare. Excluderea operelor în litigiu de la protecția drepturilor de autor a avut consecințe atât de grave încât pot fi asimilate cu o privare de proprietate în sensul articolului 1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

De asemenea, Curtea a concluzionat că, ingerința în dreptul de proprietate a constituit o povară disproporționată și excesivă a drepturilor asociației reclamante, iar autoritățile naționale au eșuat să realizeze un „echilibru echitabil” dintre protecția dreptului la respectarea bunurilor și cerințele interesului general al societății. Respectiv, a avut loc o încălcare a articolului 1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

În această ordine de idei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție remarcă faptul că, o hotărâre judecătorească, în care se constată o încălcare a drepturilor fundamentale a persoanei,

garantate de Constituție și de Convenție, obligă instanța supremă să înlăture acea încălcare și să repare consecințele astfel încât să restabilească atât cât e posibil situația existentă înaintea încălcării.

În conformitate cu art. 453 alin. (6) Cod de procedură civilă, în cazul în care o hotărâre examinată anterior în apel și în recurs a fost supusă revizuirii, cauza se trimite, după admiterea cererii de revizuire, la rejudecare.

În contextul celor expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide oportunitatea reexaminării cauzei în ordine de recurs întru verificarea în detaliu a pretențiilor formulate în cererea de chemare în judecată prin prisma probelor administrate, dând apreciere acestora în coroborare cu prevederile legislației naționale, cât și a celei internaționale.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea de revizuire, de a casa decizia instanței de recurs și de a reține cauza în instanța de recurs pentru rejudecarea recursului.

În conformitate cu art. 270 și 453 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se admite cererea de revizuire depusă de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova, reprezentată de către avocatul Vitalie Nagacevski.

Se casează decizia din 27 iunie 2007 a Curții Supreme de Justiție, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova în interesele lui Oleg Cojocari și ale Liudmillei Cojocari împotriva Băncii Naționale a Moldovei cu privire la achitarea compensației și obligarea restituirii creațiilor și se reține cauza în procedura Curții Supreme de Justiție pentru rejudecarea recursului.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Mariana Pitic